

Ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις στον Ορίζοντα 2020

Τι ισχύει στον Ορίζοντα 2020 ως προς την ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις;
Στον Ορίζοντα 2020 όλες οι δημοσιεύσεις με αξιολόγηση πρέπει υποχρεωτικά να είναι ανοικτά προσβάσιμες. Έχετε υποχρέωση να διασφαλίσετε την ανοικτή πρόσβαση σε όλες τις επιστημονικές δημοσιεύσεις σας με αξιολόγηση (peer-reviewed) που προκύπτουν από χρηματοδότηση του Ορίζοντα 2020.

Η ανοικτή πρόσβαση απαιτείται να γίνει με κατάθεση της εργασίας (αυτοαρχειοθέτηση, self-archiving) σε αποθετήριο (repository) το αργότερο ταυτόχρονα με την έκδοσή της. Η δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση σε περιοδικά ή άλλες εκδόσεις δεν ικανοποιεί από μόνη της την απαίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρά μόνον η κατάθεση σε αποθετήριο.

Εάν ο εκδότης δεν επιτρέπει την άμεση ανοικτή πρόσβαση, η Επιτροπή δικαιολογεί μία καθυστέρηση στην ανοικτή πρόσβαση (embargo) έως 6 μήνες (έως και 12 μήνες για τις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες).

Ελάχιστες εξαιρέσεις στην ρήτρα ανοικτής πρόσβασης αφορούν όρους εμπιστευτικότητας, ασφάλειας, και προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Γιατί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι είναι σημαντικό να δίνουμε ανοικτή πρόσβαση στις δημοσιεύσεις και τα επιστημονικά δεδομένα;

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της Ευρώπης 2020 για μία έξυπνη και βιώσιμη οικονομία και ανάπτυξη, ο ρόλος της γνώσης και της καινοτομίας είναι σημαντικός.

Ευρύτερη πρόσβαση στις δημοσιεύσεις και τα επιστημονικά δεδομένα συμβάλλουν στην:

- Διεύρυνση και επέκταση προηγούμενης εργασίας και αποτελεσμάτων της έρευνας (βελτιωμένη ποιότητα αποτελεσμάτων)
- Διαμόρφωση συνεργασιών και την αποφυγή της επανάληψης της ερευνητικής προσπάθειας (μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα)
- Εντατικοποίηση της καινοτομίας (πιο γρήγορα στην αγορά=πιο γρήγορη ανάπτυξη)
- Συμμετοχή των πολιτών και της κοινωνίας (μεγαλύτερη διαφάνεια στην επιστημονική διαδικασία)

Ανοικτή Πρόσβαση & Ορίζοντας 2020 Συχνές Ερωτήσεις

Πού περιγράφονται οι υποχρεώσεις μου για ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις;

Περιγράφονται στο άρθρο 29.2 του συμβολαίου του έργου σας, grant agreement μαζί με τις ελάχιστες εξαιρέσεις που αφορούν όρους εμπιστευτικότητας (άρθρο 36), ασφάλειας (άρθρο 37) και προστασίας των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 39).

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf

Ποιες συγκεκριμένες υποχρεώσεις έχω στο για ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις;

Σύμφωνα με το άρθρο 29.2 του συμβολαίου σας, πρέπει:

1. Το αργότερο ταυτόχρονα με την έκδοση να καταθέσετε ένα ηλεκτρονικό αντίγραφο της δημοσίευσης σε μηχαναγνώσιμη μορφή (machine-readable copy). Αυτή πρέπει να είναι στην τελική της μορφή, συμπεριλαμβανομένων και των όποιων αλλαγών προκύπτουν από τη διαδικασία της αξιολόγησης και της επιμέλειας. Μπορεί να είναι το απόλυτα τελικό αντίγραφο του συγγραφέα (final peer-reviewed manuscript accepted for publication) ή η έκδοσή που δημοσιεύεται από τον εκδότη (published version)
 - Ταυτόχρονα πρέπει να στοχεύετε στην κατάθεση των επιστημονικών δεδομένων που είναι αναγκαία για την επαλήθευση αυτής της δημοσίευσής σας (validation)
2. Να δώσετε ανοικτή πρόσβαση στην κατατεθειμένη αυτή δημοσίευση –μέσω αποθετηρίου- το αργότερο:
 - Κατά την έκδοσή της, εάν ηλεκτρονική έκδοσή της διατίθεται με ανοικτή πρόσβαση από τον εκδότη
 - Μέσα σε έξι μήνες από την έκδοση σε κάθε άλλη περίπτωση (σε δώδεκα μήνες για τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες)
3. Να διασφαλίσετε ανοικτή πρόσβαση, μέσω του αποθετηρίου, στα βιβλιογραφικά μεταδεδομένα που ταυτοποιούν την κατατεθειμένη εργασία.
Τα βιβλιογραφικά δεδομένα πρέπει να είναι σε πρότυπη μορφή και πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα ακόλουθα:
 - Τους όρους [‘European Union (EU)’ και ‘Horizon 2020’] [‘Euratom’ και ‘Euratom research and training programme 2014-2018’]
 - Το όνομα του έργου, το ακρωνύμιό του και τον αριθμό συμβολαίου
 - Την ημερομηνία έκδοσης, την περίοδο εμπάργκο (εφόσον υπάρχει) και
 - Έναν μόνιμο προσδιοριστή

Ανοικτή Πρόσβαση & Ορίζοντας 2020 Συχνές Ερωτήσεις

Πού να καταθέσω τη δημοσίευσή μου;

Τη δημοσίευσή σας πρέπει να την καταθέσετε σε κατάλληλο αποθετήριο επιστημονικών δημοσιεύσεων. Αυτό είναι ή το ιδρυματικό αποθετήριο του φορέα σας (institutional repository) ή ένα καταξιωμένο θεματικό αποθετήριο στο αντικείμενό σας (subject repository). Εάν δεν υπάρχει κάτι από τα παραπάνω, στο αποθετήριο zenodo του openaire, της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής υποδομής για την ανοικτή πρόσβαση.

- Λίστα των αποθετηρίων στην Ελλάδα υπάρχει εδώ: <http://www.opendoar.org/find>
- Εάν ο φορέας σας δεν διαθέτει αποθετήριο, μπορείτε να καταθέσετε την εργασία σας με ανοικτή πρόσβαση στο αποθετήριο του OpenAIRE Zenodo στο <http://zenodo.eu/>

Ανάρτηση των δημοσιεύσεών σας στην προσωπική σας ιστοσελίδα δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Έχει λόγο ο εκδότης στην αυτοαρχειοθέτηση της εργασίας μου;

Ο εκδότης είτε επιτρέπει την αυτοαρχειοθέτηση, είτε επιβάλλει εμπόδιο για την κατάθεση του τελικού pdf του με ανοικτή πρόσβαση, είτε απαγορεύει την αυτοαρχειοθέτηση. Η λίστα με τους σχετικούς κανονισμούς των εκδοτών είναι εδώ <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>. Κατά κύριο λόγο οι εκδότες επιτρέπουν την αυτοαρχειοθέτηση.

Τι να κάνω αν ο εκδότης δεν μου επιτρέπει να καταθέσω την εργασία μου με ανοικτή πρόσβαση σε αποθετήριο;

Η κατάθεση σε αποθετήριο είναι υποχρεωτική. Επομένως, δεν μπορείτε να δημοσιεύσετε με εκδότη που απαγορεύει την ανοικτή πρόσβαση με αυτοαρχειοθέτηση. Εάν ο εκδότης δεν το επιτρέπει, θα πρέπει να βρείτε άλλο εκδότη ή να προτιμήσετε έναν εκδότη ανοικτής πρόσβασης, οπότε η κατάθεση σε αποθετήριο με ανοικτή πρόσβαση δεν θα αποτελεί πρόβλημα.

Τι άλλο πρέπει να γνωρίζω σε σχέση με τους εκδότες και την ανοικτή πρόσβαση;

Είναι ακόμη καλό να γνωρίζετε τα ακόλουθα:

- Εάν δεν έχετε υπογράψει σύμβαση με τον εκδότη, έχετε το δικαίωμα να αυτοαρχειοθετήσετε με ανοικτή πρόσβαση.
- Ακόμη και αν ο εκδότης σας απαγορεύει να δώσετε ανοικτή πρόσβαση στο δικό του pdf, μπορείτε να δώσετε στο δικό σας τελικό αντίγραφο.
- Μπορείτε να διαπραγματευθείτε με τους εκδότες ώστε να σας επιτρέψουν την αυτοαρχειοθέτηση και αυτό συνιστάται.
- Είναι ορθό να μην παραχωρείτε συνολικά τα πνευματικά δικαιώματά σας στους εκδότες.

Ανοικτή Πρόσβαση & Ορίζοντας 2020 Συχνές Ερωτήσεις

Καλύπτονται τα έξοδα για δημοσίευση εργασιών με ανοικτή πρόσβαση;

Κάποιοι εκδότες εγείρουν τέλη για την έκδοση, γνωστά ως Author Processing Charges. Αυτά είναι επιλέξιμα στο πλαίσιο έργου χρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για όσο διαρκεί το έργο και υπό προϋποθέσεις και μετά το πέρας του έργου. Αναζητήστε εκδότες ανοικτής πρόσβασης στο www.doaj.org Η δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση όμως δεν ικανοποιεί την απαίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ανοικτή πρόσβαση μέσω αποθετηρίου.

Πώς παρακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη συμμόρφωση με αυτές τις απαιτήσεις για ανοικτή πρόσβαση;

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά τις σχετικές πληροφορίες στα reporting των έργων και σύμφωνα με το άρθρο 29.6 του συμβολαίου, επιφυλάσσεται να μην αποπληρώνει έργα, εάν δεν ικανοποιούνται οι απαιτήσεις της.

Που θα βρω πληροφορίες για τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανοικτή Πρόσβαση;

Αναλυτικές πληροφορίες και οδηγίες παρέχονται στους ακόλουθους οδηγούς:

- Guidelines for open access to scientific publications and research data in Horizon 2020
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-pilot-guide_en.pdf
- Guidelines to data Management in Horizon 2020
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf
- FAQ on open access in Horizon 2020
http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/background-paper-open-access-october-2012_en.pdf
- Factsheet Horizon 2020
https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/FactSheet_Open_Access.pdf